

REVISTA DOBROGEANA

Redacția : Constanța, Meremareș 17

Abonamentul : 50 lei elevii, 100 lei particularii și 1000 lei autoritățile

TUDOR ARGHEZI

Domnilor prieteni,

Grava întârziere în care mă găsesc față de foaia dv. literară mă obligă să substituț articolului făgăduit într'un frumos crepuscul de coastă, la Constanța, o scrisoare aproape personală. Este și mai comod, un articol trebuind să fie mult mai lung decit un bilet cu scrisul mărunt și timpul prea scurt, care trebuie acordat obligațiilor de civilitate.

Mi-ați cerut „ceva“, o schiță, un filigram, un portret al ciudatului dv. pământ, încremenit dinaintea unei oglinzi cu luciul frământat. I-am rămas țării dv. dator o carte „Țara Albă“ de recunoștință pentru emoțiile cu care au binevoit să mă copleșească drumurile ei, timp de ore întregi, pustii de orice ființă vie, afară de troscolul metalic ruginit și ghimpat al câmpierii rupte și vasterle căldări cu pârtelele spirale, în golul cărora m'a purtat motorul.

M'am întors acasă, acoperit cu praful cimitirelor musulmane și scheletul pământului, descoperit în gropile geologice în acele timp cu ossuarele de piatră ale împărăției romane, a intrat în fantoma mea sufletească. O stare de lirism, greu de suportat aci, în Capitală, unde domnesc faptul divers și presa cotidiană, mă urmărește cu învișunare. Vrei să lucrezi și nu poți, urei să fii precis și categoric și fii cu nepuțință. Șalzece de zile de privegie prin niște târâmurii asemănătoare, sunt sigur, cu desertul pe unde se afla Betleemul și unde femeia samaritană a scos din fântână o ciură cu apă, sunt în stare să obsedeze un om, să-l halucineze, să-l schimbe aptitudinile, să-l facă să scape ca o lumină și să-i dea năravuri serafice de inger. Licorul mării și gustul nativii pauze virginele s'au intercalat în senzații și față de toate mărețiile dumnezeiești, pe care le-am străbătut cu creionul pe caiet și cu lentila obiectivului la ochi, arătându-le copiilor umiți, o urmă de milenii, un mormânt de giganți, o pasăre verde, o șopârță, un clob

sau luna plină. Înăură în azurul dela înnoptat, cealaltă viață, a oamenilor din cetate, adunați să se încerce, să se întrecă, să se încalere pentru o fărîmă de nimb de poleială și pentru prestigiul contrafăcute, mi se pare acum și mai lamentabil meschină decit înainte de a trece Dunărea la Turtucaia.

Poetul Marin Sadoveanu, care-i din partea locului, mi-a povestit influența ineluctabilă a Dobrogei asupra locuitorului născut sau prăvășit — și am participat ca spectator de teatru la una din lucrările sale dramatice

destinate să desvolte demonstrația acestui contact. Am crezut atunci că poetul prezintă cu o sinceritate organizată năluca unei fantezii literare. Ce adevărat e tot ce mi a spus d. Sadoveanu! Pe teren adecuat, mi-am adus aminte chiar cuvintele cu care colora în exacte nuanțe de sentiment beția omului înclăștat între două ape și șchiopătând pe nisioari.

V'aș fi trinitis, cum ați fi dorit, mi se pare, ceea ce se chiamă un fragment, din cartea la care lucrez și nu prea. Am pornit cu gândul ca în vre-o zece ani de aci înainte să transpui pe hârtie pitorescul României, țară după țară. Această muncă pe care ar fi fost indicat să o întreprindă, pentru nivelarea unei simțiri, instituțiile sau editu-

rite, o să trebulască să o realizeze, târâș-grăpiș o singură pană — și poate că nu e mai rău. Am un burduf de note și o trăsă cu petice de film. Când le-am desfăcut în București, mi-am dat seama de ce fotografiile tehnicește ireproșabile și realizate cu imense cheltueți inutile, ale Ministerului de Externe, pentru o propagandă iluzorie, mi s'au părut ca niște cadavre de ierbar. Pitorescul ilustrativ, în tifedruck și în ofset, e mort, ca și notița descriptivă. Tot ce am adunat în șalzece de zile, în ghiordan, servește de pretext unul lucru mult mai interesant și mai greu. În dreptul fiecărui crâmp de carnet și de pelliculă e altceva, ceva care nu se vede dar care trebuie ajutat să se recompuie din polenul sufletesc stărnit deasupra lor. Aci e toată strădanția celui ce-și pune de gând să facă leșpezii, pulbere și scântelă cu vorbe. Materialul trebuie înlăturat și pe absența lui încercat firul de mătase cel mai impalpabil, care încapă, ca într'o gaură microscopică de aci, în vârful penel cel mai fin și mai capricios mobil.

Felicități pe primarul dv., pe care m'am silit să-l cunosc de vre-o trei ori, pentru drumul dintre Agiea și Mamaia: un admirabil chenar la toga mării. Felicități pentru bijuteria pe care a izbutit să o facă din Constanța, brățară cu două corne de mărgăritare îndreptate în răsărit. Lăudați-l pentru florile cu care a umplut coșurile orașului și pentru parcurile mori și mici de iarbă corectă. Primarul dv. e un făcător de miracole gingașe. Mâna lui nevăzută o găsești pretutindeni. Felicități pentru stilul de civilizație elegantă de care a dat pildă, colaborând cu inginerul Lupas, la înființarea unui incântător serviciu de autobuze aristocratice cu tarif popular. Și mai felicități-l pentru creația unui mijloc de transport alimentar, dela abator la pleșe, care constituie pentru tot regatul o excepție și un model.

Și... sănătate.
București T. ARGHEZI

ION BARBU

SELIM

Ei a venit cînd, singur și mic, în pragul ușii,
Imi răcoream la vîntul de-amurg, obrazul-jar;
Cînd, — ghindă cafenie — picau jos cărăbușii;
Cînd era zarea: frunză roșcată de stejar.

Cu țite tăvălite 'n funinginea din slavă
Tot mai aproape norii, — ei mă-înțarcău intăiu;
La somn plîngeam, să-mi ștergă priveliștea hirlavă
Și piroteam pe prispă cu pragul căpătăiu.

Dar fețe mai lăzoase, mai cornorate, — turmă
Nășteau sub țarc de gene și se prindeau în șir
La hora desmățată a spaimei, ce se curmă
Tîrziu, cînd mini de lună presară tibișir...

Și haimana, și pururi încăierat cu vîntul:
Din țirg, în mahalale; din scheiu, în vr'un cătun,
Un strigăt de 'nserare își trăgăna cuvîntul
Ca o manea de moale și larg: — „Hai bragă bun“!

— Hazliu și larg, ca turul ce-l vîntură șalvarii,
Așa sporea un strigăt. Și iacă: ochi gălbui
Printre uluci, în umbră, rotiră icusarii.
(Amestecul și aspru și blînd, din ochii lui!)

Săgețile poruncii svicneau în puf de rugă.
Să nu urmez chemării adinci, — aș fi putut?
— La namila din poartă m'am năpustit, în fugă,
Obrajii să mi-i sprijin pe palmele-i de lut.

— „Giugiuc“, mi-a zis; iar ochii priviră mai cruciș.
„Demult n'a fost la turcul atit aliș-veliș...
„Zi darnică, de lapte și miere, aferim!
„—Hai, ia ce vrei din coșul lui Halvaida Selim“.

Și trase mucavaua panerului turtit...

Ca sculele 'n sipeturi, așa mi-ați răsărit,
Alvițe rumenite, minuni de acadele
Sticloase, — numai tremur, văpăi și ape, — ca
Ochianele de limpezi, de mici, la fel de grele....

O rază prăfuită prin toate furnica.

Și dîrdînd subt brumă și colții de migdale
Rahatul părea urmă de-nghet înspre topit.
Un candel cit o nucă, prin perne de halvale,
Dormea 'n trandafirul lui șters și aburit.

(Rășfringeri vechi... Cuvîntul ne 'ncapător nu poate
Să zică iazul verde ce-mi tremurați și-acum...
Biet turc legat de biete cleștare...), Dintre toate
Ei candelul mi-alese; apoi, adus a drum,

Porni minat de seară și înghițit de cale,
Tîrînd opinca 'ntoarsă și creață, fără spor;
Cadelnițod din coșul cu dulci zaharicale,
Din donița 'nflorită, lovită de picior...

Acolo... noapte, uliți și vaguri suburbane
Topiră pe 'ndelete năluca lui Selim.
În candel, pinza lunii se răsuci — turbanc —
Și-o stea ilic de umbră cusu, cu ibrișim.

(Viața Românească, XIV 1, 1 1922)

ION BARBU

REGĂSIREA CLASICISMULUI

Înteles ca un ideal de calitate, al romantismului, a bătut mîna perfecțiune, ca un echilibru universal al spiritului purificat în opera de artă, clasicismul ne lipsește. S'a putut vorbi despre un neo-clasicism ca despre o adaptare contemporană a condițiilor de artă dispărute. S'a încercat descoperirea unei forme moderne a clasicismului, scîntînd din limba simbolistă și zădărnici căutările estetice orientate spre un ideal modern. Numai în a doua

de Mircea Brătuțu cianului e justă. Antica Eladă nu trăia în cultul excesiv al formei, ci elanul ei de viață tîndea către acea echilibrată calocagatia, în care se întilneau armonia spiritului și cea trupească. Modernii au deformat chiar acest principiu de clasicism, interpretînd sănătatea trupească, a formei, ca indispensabilă celei spirituale, deci subordonată primatului sufletesc despre care vorbea Abel Herlant. Am putea fi încercată scrierea de conținute deși poeziei este scumpă stăruirea în căutarea formelor, dar o scriere riguroasă a lucrurilor, sunt interdicții înaintate în viața și în etic. Numai în a doua parte, observația academi-

le două domenii cari se află în atit de strîns contact, că dacă în literatură n'ar fi existat decit un singur subiect la îndemina scriitorilor, bunăoară Amor și Psyche, totuși literatura n'ar fi suferit cu nimic. Dar tocmai de aci se constată că unghiul din care poetul și-ar fi privit momentul de viață care incidental îl preocupă, diferă dela un timp la altul. Organe prin cari umanitatea întreagă își trimite mesaje, poezii au decăzut. Din eternitatea lor mare n'a mai rămas decit tradiția meschină a izolării în laboratorul poetic. Nu este vorba despre participarea lor în forci de năzuința de a fi reprezentativi pentru o epocă și o lume care se durează prin ei. Măști antice, trăiau destul de comunității care-i idolatriza, aplaudindu-i la jocurile olimpice. Ei aveau perspectiva „clasică“ și condițiile epocii pe care o trăiau. E seninătatea timpului cînd

Se întorc morții din morminte¹⁾

de ION IOVESCU

Pe unde a tot umblat, Dumitru Purcărea și-a făcut și câțiva prieteni. Nu prea le cunoștea el limba, dar se înțelegeau mai mult prin inimă, prin suferința ce-i unea:

Jegor Migurski, acel copil-landru la suflet, ce părea un șanț părăsit și năpădit cu bălănițele tainelor caucaze. Când stai lângă el, simțea duhoarea destinului și-a nopților molatece din josul Rusiei, că te pătrunde până în cea din urmă încăpere a sufletului tău. Ochii lui chinuți de lacrimi și nepătruns, păreau o încordare adâncă a Crimiei și Cubanului, de-a chema toate nenorocirile din afară, din soare și îngheț, din natura întreagă. Iemilian Pdykoff, un visător cu simțurile încinse, ce purta apa din Volga prin găurile buzunarelor sale goale. Se născuse în Kazan și plecase în lume de frica bolșevicilor, ce vruseră să-l împuște, unde găsiseră o fotografie a țărului la el, pe unul din pereți. Cu noua stare de lucruri se mai învățase, dar dorea să fie credința redresată și cerea înălțarea marilor sacrilegii de biserică. Deaceia, se înscrișese în partidul „bezbojnicilor” și făcea propagandă printre muncitori și lumea de jos, ca să aducă iar pe Christos în lumea răvășită. Noaptea își punea stelele căpătâiu și dormea pe mal, cu picioarele în Caspica.

— Rumân tu, rus eu... frați mă! că pământul e mare — îi zicea lui Dumitru și-l îmbrățișa.

Când îi amintea lui Iemilian de „căzăceasca”, începea să umble ca un somnambul înădușit, cu luna și noaptea după ceafă. Iar la un pahar de „kvas”, un fel de bere proastă a stepei, Iemilian Pdykoff îi dădea sfaturi lui Purcărea:

— Mă rumâne, bolșevicii sânt răi de tot, răi, răi... Să vă păstrați legea voastră! Auzi, mă?...

Semin Ladanoff, acel ocaș evadat din Ieniseisk. Se născuse în satul Wischenki, între isoarele Lenei și lacul Baikal. În tinerețe își omorâse părintele și soția, fiindcă dragostea tatălui se prefăcuse pe neașteptate în dragoste de amant pentru norăsa, fără ezitări și complicații de conștiință.

Fusese condamnat cinci ani și după doi ani, își pierduse răbdarea, fugise. Acum alerga năuc prin părțile de sud și se bucura de libertate, atât cât se poate bucura un ocaș evadat și pus sub urmărire. Era un om ghemuit și îngropat în el. Vorbea puțin și băta mult. Și când plângea, lacrimile îi erau sărate, îi erau amare.

Tania Tuczova, fetița frumoasă a stepei, îmbrăcată în negru, dar cu sufletul alb de

nevinovatele păcate ce le făcea din pricina mizeriei, a foamei. Era prostituata Caucazului. Când avea trei ani, o bunică a ei a adus-o în brațe aici, din ținuturile înghețate ale fluviului Obi.

Fugiseră de frica revoluției, cu părul vâlvoi.

Când Tania Tuczova implini patruzeci de ani, bunică ei muri: îi crescuse niște carne la inimă, lăsând-o singură cu steptă. Tania munci câteva luni muncă cinstită. Dar în curând, apucă acel drum lunecos și moale, pe care îl apucă mai toate fetele frumoase și lăsate pe mâna sărăciei.

Părea „de familie”, de neam bun. Așa îi spusese și bunică, până a nu muri. Cică tatăl său a fost conte, la curtea țarului și fu omorât de bolșevici în prima noapte de revoluție cu soția lui odată. Pe urmă, le distruseră averea. Le-ar fi omorât și pe ele, de nu fugeau.

Tania purta acum la gât un lanț de aur, mai mult pitit sub rochie. Il avea moștenire — singurul ce-i mai rămăsese din averea lor de odată — și nu l-ar fi vândut, oricât ar fi răbdat ea de foame. Implinea acum șaisprezece ani. Era tot frumoasă dar sexul parcă nu i se mai cunoștea, sub masca unei tristeți profunde ce-i surroea prin toate crăpăturile sufletului său.

Intr-o noapte, o întâlni Dumitru Purcărea. El muncea cu ziua în portul Baku.

Noaptea aceasta era mai friguroasă, mai rece, dar Dumitru se duse să se culce tot în port. Se învățase. Când să facă la dreapta, lăsase mult în urmă cheiul, Purcărea văzu pe cineva culcat pe o ladă de gunoiu. Se sfii...

— Căine să fie — sau ce dracu-o fi?, își zise cu teamă și se dete mai înlături. Vru să meargă înainte, dar se opri. Incepu să se apropie încet-încet, parcă prindea prepelița.

— Ce dandana!... e om, săracul! Muere o fi? — își mai zise, când se apropie. Și inima i se umplu de milă.

Era Tania Tuczova. Se culcase pe o ladă de gunoiu, ca să-i fie mai cald. Era îmbrăcată în rochie de catifea neagră. Nu mai lepădase doliul de când îi murise bunică. Acum rochia i se rupsesse în sold și-i era murdară. Lanțul de aur scăpase de unde era mai mult pitit și-i atârna printre pufreziciunile din ladă.

Tania dormea liniștită și zâmbea prin somn unor timpuri mai bune. Părea o bucuriană suavă, o floare gingașă crescută în bălegar. Pânul, ca spuma de bere, mai închis ceva, îi încadra fata albă, ca în icoanele din bisericile creștine. Sâmbul îi sălta ușor. Pe semper, inima îi li mai bătea ca să scrie înainte în viața poeziei a fetiței ce avea numai

șaisprezece ani. Un picior se desvelise pînă dincolo de genunchiu și-i atârna deval, pe marginea lăzii. Il avea subțire, dar alb, lumina gunoiului.

Dumitru Purcărea o recunoscuse. O știa mai mulți muncitori din Baku. I se făcu milă, aproape să-l treacă lacrimile. Tot săracul găsește pe cineva mai sărac decât el și încearcă număidecât să-l ajute. O lăsă adormită și se repezi în port, de cumpără băutura și mâncare. Când se înapoie, Tania dormea înainte. Părea și mai frumoasă, iar piciorul i se desvelise și mai mult. Lui Dumitru nu-i veni s'o deștepte. Ingenunche lângă lada cu gunoiu și începu să plângă înfundat. Până acum, el nu se uitase spre Tania. O ura, o o dușmănea.

Intorcea capul, de câte ori biata fată îi ieșea în cale. Nu vrea s'o vadă din cauza mârșavei meserii ce o îmbrățișase. Acum Dumitru își aduse aminte de fetița lui, pe care o lăsase de două luni, când a plecat la războiu. L-au scris în urmă că a murit de vărsat. La Căineni a primit scrisoarea. Își aduce aminte bine. De n'ar fi murit, fetița lui ar fi fost cât Tania, poate și mai mare. Nu încercă să socotească anii...

Il podidi și mai tare plânsul, cu sughituri, de-i curgeau lacrimile pe mustăți în jos.

Tania se deșteptă. Se sperie. — Nu-ți fie frică fata morșului! Nu-ți fac nimic. Am aici mâncare și băutura. Poate și-o fi foame...

Tania mai mult pricepu, decât înțelese că e vorba de mâncare. Sări de pe gunoiu, se drăgăiță de gâtul lui Dumitru și începu să-l pupe des și apăsat. O cam înțepa barba, dar tot îl pupa. Sorbea parcă din Dumitru mila ce se mai putea găsi pe steptă asta vitregă. Și o sorbea cu buzele amândouă, adânc. Se culcase nemâncată. Meseria ei nu-i prea mergea. O avuseră de vreme niște muncitori beți, își bătuseră joc de ea și, când la plată, au luat-o la bătaie, alungând-o fără să-i dea un ban. Se lăntise pe lada asta de gunoiu, ferită de ochii lumii, de ochii destinului. A adormit repede, frântă de oboseală și necaz. Și tocmai când yisa, veni străinul acesta, să-i aducă mâncare, o vorbă bună.

— Dumnezeu tot mai face minuni! murmură ea și-l pupa pe Dumitru mereu.

În jur, noapte și tăcere. Nici o lumină nu se vedea. Portul pălăia în urmă.

O luată înainte. Tania se lăsă în brațele lui Dumitru, ca în ale soartei. Ocoliră gârșierul și merseră mult pe malul Caspice, până într'un destul. La stînga, se vedea un început de pădure. Tania se culcă pe pământ, cu ochii la cer și cu gândul la trecut, la necă-

zuri. Purcărea intră în pădure să adune uscături, vreascuri, găteje. Veni cu un braț încărcat, cu altul și altul. Aștă focul.

O pălălaie de flăcări se încinse, de făcu noaptea și mai neagră. Cei doi se apucară să mănânce. Ca în timpuri bune. O moleșală dulce, începu să le curgă prin trup. Dumitru se alătură de Tania. O culcă pe stînga și-i petrecu mâna pe sub gât, cum fac flăcării prin Oltenia.

Incepu s'o mângâie pe sân, pe coapse. Tălpile le ardeau de dogoarea jeratecului.

Tămpile le zbârâiau. Nervii li se întinseră, de plesneau unul câte unul. Sau plesnea focul?...

Dumitru o trase și mai aproape. Li căută gura. Sufla printre mustăți. Își sorbiră amândoi buzele, sufletele, își sorbiră destinele. Li frigea pământul, îi înăbușea aerul. Și vântul dinspre Caucaz de ce-o fi stat? Iar îi fripse pământul, iar îi înăbuși aerul și tendoașele li se întinseră până la rupere.

Sufletele nenorocite se înțeleg iute pe masa de experiență a dragostei pe neașteptate, a iubirii totodată. Se înțeleseră și cei doi. Dar cu ce putere, cu ce adâncime! Timpau instinctele în ei, de le crăpau timpanele, le sgârâiau sira și le sfâșiau carnea.

Dumitru uită mila, nu mai ținu seamă că Tania i-ar fi putut fi fiică, ar fi putut să fie copilul său. O cuprinse vâjnos

în brațe, de se sbătea mitifica acolo, caldă și moale și pufoasă, pufoasă... Deși era prostituată de doi ani, Tania se dete cu așa putere, de simți că tocmai acum își pierde fetia.

Erau amândoi un val-vârtej de brațe încolăcite și de șolduri strânse, de coapse lipite. Erau amândoi un morman de dragoste, o grămadă înaltă de sânge, o movilă înfinsă de plăcere, tot ce poate da pământul mai bun în viața pentru unele suflete.

După puțin timp, mirosea steptă de carne satisfăcută, de carne ce nu mai era flămândă și de nevi destinși. Focul se sfînsese, iar luna răsărea.

Tania Tuczova sta ca o mireasă mulțumită de bărbatul ce și l-a ales, de bărbatul ce și-a îndeplinit îndeajuns rostul său de mire. Era prea îmbătăită de revelațiile desvirginării după doi ani. Totul era potolit ca după furtunile ce se golesc, ca după o rupere de nori. Zeul ce le oficiase dragostea și țărâna instinctelor, putea să se plimbe acum printre, cu mâinile la spate sau cu ele prin buzunare.

Dumitru se alătură de ea și-i șopti la ureche, parcă i-ar fi spus o taină mare:

— Știi tu, Tania, că la noi se „stă” cu fetele la paie, iar dacă sai mai multe „pârlezuri” nu-ți mai dă popa Paști? La noi departe, mai încoace de Olt, pe Vedea îi zice...

A fost singura clipă când Dumitru Purcărea și-a uitat de Ileana, nevasta lui.

(continuare din pag. I-a)

poetul și filosoful, liberați de sub cerul mic al vieții zilnice, puteau descinde în adîncul eternelor realități. E timpul pe care istoria l-a întâlnit și mai apoi, în Renaștere, cînd poetul plutea deasupra propriului destin, confundîndu-se cu soarta umanității. Cele două epoci de ținută clasică în artă sunt astfel intervale de liberare a poetului, cînd albatrosul lui Baudelaire nici nu se putea naște.

Clasicismul apare tot mai mult ca o artă pentru popor, pentru spiritul larg și etern care rezidă în cunoașterea marelui umanității. Afirmatia se verifică pînă și în Renaștere, cînd poezii, uitându-se pe sine, erau interpretii spiritualității sentimentale, trăind la gurțile carii și acceptau ca atare. Neo-clasicismul ar putea însă fi cel mult ridicarea propriilor neliniști la valoarea universală. Poetul caută eterinitatea omenească în imperfecțiunile personale, făcînd din subiectivism o arhitectură pentru toți. Subiectivismul timpului nu e transpus în artă decât în măsura în care el poate violentea crucea în care poetul și-a tălăsat spiritul și astfel valoarea universală a artei s'altăna. Se încearcă o neutralizare a do-

mentului poetic, dar adevărul este că străbatem o criză a spiritului, cînd, isgonit de realitățile brutale pe cari nu le poate înțelege, poetul se ascunde în sine, fără să vrea să participe la marile deșalări ale timpului. Tumulturnile îi trec peste cap, găsindu-l cu ochii închiși, cu urechile vătuite. În loc de a fi purtătorul de mesaj al timpului său, e purtătorul propriului mesaj către umanitatea care-l ignoră, care nu se interesează decît de valorile ei generale. Încercarea de a formula un neo-clasicism contemporan nu este altceva decît încercarea de a justifica neparticiparea poetului la e-lanul general de viață.

Regăsitrea clasicismului nu poate fi în condițiunile spiritualității contemporane. Poetul, scos la periferia vieții, nu se mai simte purtătorul de cuvînt al nimanui și se ascunde în ridicolul propriei suferințe. Trebuie o reformare a condițiunilor umane, în urma căreia poetul, reînțegrat în rolul său, să-și găsească din nou echilibrul calm simțurilor, eterinitatea. Cultul perfecțiunii poetice de ce-a vorbit Abel Hermant este expresia decadentă actuală. **MIRCEA BRĂTUȚU**

¹⁾ Fragment din romanul „Se întorc morții din morminte” ce va apărea în ediția „Cărțile Române”

Jocul de ură

Un foarte paradoxal francez, om de literă și de atitudine, gândind tinerește la finele vieții lui cum nu îndrăznise să cugete în debut, m'a obișnuit să cred că viața e mai aproape de bucurie decât de tristețe.

Asta înseamnă că dinamismul e mai aproape, decât însuși gândul care a tras aceste concluzii.

Totul pare să contrazică optimismul marelui francez, până și gestul material al sprâncenilor care cugetă, gest cuprins între calm și tristețe, gest care e simbolul caezarian al cunoașterii. Nici o fibră în timpul meditației nu trădează bucurie pentru că obiceiul de a deschide adâncimile ține mai puțin de evasiune decât de profanare.

Dar poate că viața adevărată e aceea lipsită de profunzime, viața de record și de luptă în glumă, unde numai cei bucuși înving.

Mă gândesc totuși la un sport plin de tristețe (poate de aceea e atât de puțin socotit sport), unde în afară de mișcarea plină de o înfierbântată atenție a ochilor, în afară de buzele strânse a așteptare, în afară de inima care bate în tămplă, totul e imobil ca într-o pândă de moarte.

Șahul e singurul joc unde cavalerii nu au ce căuta. În lupta cu dinții în beregata unde ploaia de lovitură cade pe locul cel mai fragil, gestul panașului devine ridicol.

Un joc despotice în care autocratul își sacrifică, când pe rând, auxiliarii prețioși, ca să și salveze prestigiul și securitatea.

Este imposibil să nu te scoli dela tabla de șah cu senzația că ai violat legile umanității dacă ești învingător, sau cu impresia că ai fost victima unei nemăipomenite perfidii, dacă ești învins. Cruzimea sublimată a jocului, de un rafinament oriental, cu atât mai mare cu cât îți violentează sensul etic al principului de viață și de libertate, este esența și rațiunea de existență a șahului! Se pare că oamenii se distrează de minune când le dai prilejul să fie cruzi!

Marii măcelari ai istoriei sunt în

deobște cunoscuți ca virtuozii jocului cu nebuni și reginele Tamerlan, Eug. de Savoia, Marat, Napoleon, Troțki etc. Lupta atât de liniștită în aparență, e o exterminare în care nu e neglijată cursa, asediul, asfixia; așa numitul „mat etouffé” cu ajutorul căruia regele prizonier e asasinat prin lipsa de spațiu, de aer, sugerează exact obiceiul regilor barbari de a și strivi captivii între 2 pietre de moară.

Imi permit să expun succint, pentru profani, aspectele diferite ale jocului care, se pare, că a cuprins globul într-o rece epidemie de ură.

Doi armate teoretic egale, organizate după toate principiile tactice moderne, infanterie, artilerie, cavalerie, în care ierarhia e stabilită după valoarea combativă, se străduiesc să captureze viu sau mort pe conducătorul taberei adverse un rege.

Un capriciu care, se pare a nu fi lipsit de o intenție satirică, a reglementat posibilitatea de mobilitate și de luptă a regelui. Regele de șah e o piesă amorfă, care se apără greu pentru că se mișcă greu, un personaj bolnav și incomod, veșnic paralizat de frică, terorizat de apropierea frontului. Asemeni împăratului neuraștic Tiberiu nu e preocupat decât de siguranța lui; securitatea personalității lui puține jertfe din fortăreața unghiulară a rocadei, suferind de singurătate, nu știe nimic până când prima lovitură adversă aruncă în aer porțile cetății. Domnul Adrian Maniu tot un număr vechi din „Revista Fundațiilor Regale” avea un poem plin de înțelegere pentru atmosfera sinistă a unei table de șah în timpul jocului.

Și lupta începe; au loc primele ciocniri ale patrulelor de infanterie, apoi din locuri strategice armatele supraveghează refugiul regilor. Ofensiva se deslănșue, atacuri, contra-atacuri, spargeri de fronturi, capcane geniale, jirelțicuri crude, până când una din armate capătă inițiativa și datorită diferitelor teorii tactice, ajunge să ocupe o poziție delințivă de asediant.

Fără prea multă imaginație, orice cunoscător al jocului poate foarte ușor trăi, orele, din celebrele asedii citate de istorici; spațiul se restrânge, supușii cad inutil unul după altul, și regele e asediat sfârșește prin a fi asasinat în vre-un colț.

Dacă n'ar fi atât de rafinat și crede că șahul e metoda cu care au fost educați cutropitorii Abisiniei.

O înfrângere la tabla de șah e mai mult decât o înfrângere sportivă, victoria adversarului e mai mult o victorie asupra siguranței tale; este impresionant cum înfrângerea evadează din partidă până în miezul încrederei tale. Ultima lovitură nu și-a ucis numai regele ci și o bună parte din forța ta combativă. E o psihologie tristă din cauza căreia, poate, un campion invins nu mai poate fi niciodată campion.

Cunosc jucători cari și-au început decadența mult înainte de mijlocul vieții lor, o singură înfrângere răsunătoare a fost de ajuns să le termine cariera. Istoria șahului e plină de exemple.

Vom discuta altădată dacă jocul e sensibil vre-unei evoluții politice, sau pareă că nu, devreme ce regimuri umanitariste sau nu, au ridicat nivelul șahului dincolo de limita speranțelor lui. Actualul campion mondial dr. Max Euwe a fost înnoțit de regina Olandei și decorat cu cea mai mare distincție militară; paralel, celebrul maestru sovietic Botvinnik, câștigătorul uriașului concurs dela Nothingham a devenit o personalitate nu numai șahistă în U. R. S. S., anul jocului crud e divinizat în țara democrației pacifiste. Semnificativ pentru un cercetător al psihologiilor politice.

Se vorbește despre un rol educativ al șahului; „Federația Română de șah” face tentative desperade de a-l introduce oficial în programele analitice ale liceelor; dar pentru că e vorba de un rol educativ, noțiune susceptibilă de atâtea unghiuiri și de atâtea puncte de vedere, ne rezervăm dreptul și plăcerea de a mai discuta despre această problemă.

Mircea Pavelescu

Cum a fost găsit caetul lui

VASILE RAVICI

Decarece ni s'au cerut detalii referitoare la acea „întimplare norocoasă” ce a prilejuit păstrarea caetului lui Vasile Ravici — întimplare neprecizată de d-l Traian Marcu în piosul său „parasitas literar” publicat în numărul trecut al revistei — reproducem informațiile căpătate dela însuși dl. Panait Hagi Panait — cu credința că vom aduce o utilă completare studiului d-lui Traian Marcu — d-l Panait Hagi Panait fiind cel care a găsit și păstrat cele 42 poeme ale lui Vasile Ravici.

Și iată în ce condițiuni: D-sa întorcându-se în 1919 din refugiu, printre alte cărți, caete, albume, etc., de care te împiedicai la orice colț de stradă și care așteptau doar să fie măturate, a văzut și un caet cam sdrențuit, scris însă cu o caligrafie remarcabilă, pe care l-a scăpat de furgoanele municipale, dintr'o simplă dar binecunoscută curiozitate — caetul lui Vasile Ravici.

Lopătar

Lopătar ce cânti alene
Peste valul albăstrui
Ce dor ai de-l spui la mare?
Spunemi-l și eu să-l știu.

Ai iubit-o mult pe dansa...
Ea-a uitat de jurămînti,
Tu acum pe ap'albastră
Dorul inimei și-l cânti.

Lopătar faci bine apoi
De-i spui dorul tău întreg.
Ea te știe, ești al dansci
Și eu iarăși te n'nteleg.

Tardivitatea publicității manuscrisului se datorește întâi faptului că d-l Panait Hagi Panait, atunci când l-a găsit, era de-abia în cursul secundar inferior, dar mai ales extremei — chiar inexplicabilei — sale modestii. Repetăm — cecace a spus de altfel și dl. Traian Marcu — că până în prezent nici dl. Panait Hagi Panait, nici noi, n'avem vre'o dată biografică a lui Vasile Ravici — cu toate investigațiile noastre — în afară de vagile indicații pe care ni le oferă manuscrisul: 1894, 1895, Cracovia, unde a fost scrisă ultima parte a caetului și dedicațiile: „Amicului meu A. Polychroniade” și — aceasta ștearsă cu creionul — „A mon excellent ami Const. Turcan”.

Reproducem mai jos încă una din poemele sale — care-i justifică epitetul de „poet al mării”.

Amândoi cătăm pe valuri
Pacea care-o am pierdut.
Valul murmură și trece
Nu-i nimic ca el tăcut.
Cântă-ți dorul tău în pace
Lopătar pe-al mării val,
Treci cu luntea mai departe
Nu te mai opri la mal.
Marea-i viața ta întreagă
Cântul ei și al tău cânt,
Tot în valuri lopătare
Ți ai găsi al tău mormânt.
(Manuscris pg. 6) 15 Iulie 1894

PLASTICA

Lena Constante, după doi ani de autosuspiciune și spornică autocrifică și-a adus palta cu roșpurpuriu, albastru-senin, verde de frunză și galben de aur din salbe prădate și din icoane, să se răsfețe ca o bucurie, în soarele admirației și în plumbul bărfelii dela „Dalles”.

Din muștucul pensulei s'au năzărit saltimbanci și principese, arhangheli și prostituate, ceruri și marinari; petece de mare, calcar rugină de porți de cetate, arbori și desertici; peizaj citadin — Sighișoara, Balce — tezaure de lantese și cascade de voce bună...

Peisaje (strâmte uneori), colorit orbitor. Un estetic căutat, decorativ... Din ilustrațiile cu text cinci bucăți — suficiente; să citim textul și melodia. Inovația merge mai ales când autoarea e Lena Constante. Peste tot invazie de culoare caldă, sinceră, picturală, pe-allocuri puțin măscuită, cam prea sumentă. Miniatura, meticuloasă, înglindind se rar cu ceva facil. Minunea de frumos realizat se bazează pe îmbinarea ritmurilor de culori. Lena Constante e miniatura, prin coloriti și prin subiecte. Va pe-a icoane, bolți de capele și legenda lui Tristan.

Și dacă expoziția ei de acum te face să te gândești la „un nu

știu ce și-un nu știu cum” sprințar și gingaș, e ca briză subțire, plăpîndă, șagălnică, atunci când se așteaptă duduul de vânt cu gri trepădat de ploaie pentru țarina destul toropită de soarele și surisul devenit meschin al cerului oficial-impertinent.

Piatra are vorbă crîncenă, aspră, virtuasă. Dalta despică în unduioase linii pe fețe, pe brațe de sfinți, de Criști; ori crispări și spasme, contorsiuni, temeri, elanuri. De asta preferăm sculptura picturii. Sculptura e formă, adîncime, cuprins. Fictura e poză, icoană, perete, foaie sau petec.

Boris Caragea*) știe să aleagă piatra. Pescarul e roz-roșietic. Pieta ca și cum ar fi prins în ea tot sângele dintr'un apus pe Golgota. Ion Botezătorul predică despre Cel căruia nu e vrednic să-l deslege încă țîmîntea, în versul pămîntiu — neobosit. Sfîntul Metodiu — o! de-am avea galbenii burți verzimii l-am lua să-l punem pe buturugă, în colțul cu pîianjeni al bojdeucei noastre! Boris Caragea a dat Sfîntului Metodiu alură de catarg. Boris Caragea a învățat pe țîrmul căreia s'a născut, unduirea, imensitatea, seninul și deșertăciunea. Pulpele sunt mușchuloase, mușchii contractați, privirile adânci, pasul — ca pasul pe ape...

Atîta am gândit la un Isus pe ape, încât nădăjduim că poate calcarul roz al Balicului va da

lui Caragea un bulz vînos, din care, pe masă de valuri, un Isus, catarg de speranță, cu vestiminte — pânza în vrenuirea ncredinței și deșertăciunii de totdeauna — să poruncească din privire, potolirea valurilor...

SABIN VASIA

*) Boris Caragea, născut în 1906, 11 Iunie în B. Icoie, e absolvent al Academiei de Arte Frumoase din București unde a deținut timp de doi ani bursa „Paciurea”. A expus pentru prima oară la Muzeul Amann — fostul atelier al mestrului Paciurea — și a fost premiat al Salonului Oficial dela Ministerul Artelor și Cultelor.

Poemă pentru tine *)

AUREI

Era toamna sau tristețea din noi?
In 'spital tristețea ochilor murise? Dui porumbet poate-au sburat încet și gîz
Său tăcuse slove micl pe fo?

Au trecut pe-oici cerchezi pe cai
(trîști și suri) cu robi dela Chitai,
Să-mi aducă slova 'n care n'ai,
Nici un zîmbet, numai semne ai 2...

At primit prin etneva un plic,
Pentru scrisul tău măruni și mic?
Sau voiesi geana să-mi ridici,
Și s'o'ncîd cum vracul un triptic?

Erau lacrimile tale de chinină?
Se'nchegaseră tăcerile'n fibrină?
Va veni despînd 'naltă, bizantină?
Sau tăcută, Toamna va să-mi vină?

Boris Deșliu

Din placheta „Tuberculoza”
ciclu „Poeme pentru tine”.

MEHMET ISMAIL NIAZIM

La 30 Noiembrie 1936, se împlinesc 5 ani dela moartea poetului tatar Mehmed Ismail Niazim, promotorul mișcării pan-crimiceiste din Dobrogea, mișcare începută în anii din ajunul revoluției nereușită din Rusia țaristă, ce a urmat rășboiului ruso-japonez din 1905. Născut în Ascilar (azi Vî-nători, jud. Constanța) dintr'o familie săracă dar tocmai de

aceea dirză, își capătă primele cunoștințe în satul natal.

La 12 ani e trimis să urmeze școala normală din Istambul.

Peste opt ani pleacă în Crimeia, absolvent eminent — ca învățător.

Dar vitregia suzeranității țariste îl împiedică să-și îndeplinească sacra sa misiune, așa cum o înțelegea dînsul: deșertarea conștiinței naționale, a chemării istorice, în sufletul elevilor săi. De aceea se vede sint să se refugieze de două ori în Turcia. Înainte și după 1904, data când se stabilește în Dobrogea, întâiu ca profesor iar mai târziu ca director al gimnaziului turcesc din Constanța, Niazim se asociază istoriceii mișcări juniste din Turcia. Activitatea lui în direcția aceasta îl face suspect și persoană primejdioasă în Turcia lui Abdul Hamid, cecace-l determină în cele din urmă, să se reîntoarcă în Dobrogea. Venit aici, activitatea sa junistă e din ce în ce mai intensă. Aproape exclusiv lui

(continuare în pag. IV-a)

SCRIITORI BULGARI CONTEMPORANI

Redactori literari

de Damian Calfov

Cineva mă băt pe umăr...
— A! strigai speriat...
— A! Dar ce înseamnă graba asta nebună? Vă fugăresc încă dela palat și nu pot să vă ajung!

Era un băiat tânăr, al cărui naș literar i-am fost cu trei-patru luni înainte. Li refăcusem două-trei poezii, pe care le strecurasem în... „Noutăți cicliste”!..

— Dar, pentru ce mă ur-mărești atâta? Ce este? — am întrebat pe tânărul poet.

— Nu... Vreau numai să vă întreb, când și unde vă pot găsi, pentruca să vă vorbesc mai îndelung despre o afacere importantă.

— Ce afacere așa de importantă?...
— Nu vă pot spune acum... Unde vă pot găsi zilele astea?

— Păi..., nu știi unde fac serviciu?...
— Bine. Scuzați... Adio...
— Adio...

— Noroc!
— Noroc!
— După amiază vă găsesc la birou?

— Da.
— Pe la ce oră să vii?
— Când vrei. Dela două până la șase, chiar și până la șapte.

— Bine. Atunci voi veni între... trei și patru.
— Ți-am spus: când vrei. Dar de ce nu-mi spui măcar despre ce-i vorba?

— Pe urmă, pe urmă... E o chestiune foarte importantă — veți vedea la urmă. La revedere.

— Intră!
In biroul meu năvăli tânărul poet dela „Vești cicliste”.

— Bună ziua!
— Bună ziua! Ei? Ce este? Spune-mi odată pentru Dumnezeu?

— Uite ce-i domnule... — începu repede tânărul poet. M'am decis să scot o revistă literară. Poesie, beletristică, critică, bibliografie, noutăți literare, etc., etc.! Cât privește poezia — mă voi ocupa eu. Dar pentru beletristică — pentru ea, imi vor trebui câțiva prozatori mai serioși. Intră devăz, am deja la dispoziție două-trei din provincie, dar imi va trebui, măcar unul de aci. Deoarece...

— Care sunt cei din provincie?
— Să-ți spun? Unul e din Lovci, celălalt din Socolare — regiunea Belaslatina — iar al treilea e acum funcționar vamal la Ortachioi — în nouile provincii.

Am apăsat butonul soneriei. Omul de serviciu apărură:
— Ce poștiți, domnule?...
— Pune mâna pe băiatul asta și dă-l repede afară...

Spre seară. Imi beau cafeaua la cofetărie. Un domn tânăr, bine îmbrăcat, vorbește cu chelnerul și precaut, mă arată... După asta, se scoală, își calcă țigara pe podea și vine la mine.

— Scuzați... Nu sunteți dv. domnul... (imi spune numele).
— Da.
Domnul imi întinde mâna. Facem cunoștință.

— Ași putea sta puțin cu dv.?
— O, de ce nu, de ce nu... Domnul se așează în fața mea și începe familiar:

— V'am căutat câteva zile la rând și în cele din urmă v'am aflat culcușul... Dama de colo să nu fie...
— Poetesa Alexandrina Z.
— Alexandrina Z.! Ce presimțire! Am fost pe deplin convins că este ea! Și vă asigur, că acum o văd pentru întâia oară! Pe cuvântul meu de cinste! Ce coincidență! Bine că v'am întrebat. Și cu dansa am de vorbit puțin. Și acum știți pentru ce imi trebuiați, domnule...
— Nu știu.
— Suntem câțiva poeți și scriitori cari ne-am gândit să începem editarea unei mari reviste literare, cu totul independentă de orice școală, program, curent, etc. Nici un fel de școală! Cine vrea — să poștească! Artă! Totul pentru artă! E bine așa — nu?

— Desigur, desigur!...
— Pentruca, să recunoaștem, când cetitorul vă citește, nu vă întreabă cărei școli sau cărui cerc literar aparțineți, ci ar vrea să vadă cât cântăriți, cât prețuiți ca vers, calambur, ca metaforă, ca...
— Înțeleg, înțeleg...
— Da, nu e nevoie să vă explic mai mult. Și — așa: numele revistei va fi „Rennaissance”. Eu voi fi redactor șef. Ne veți da ceva pentru primul număr, nu?...
— Scuză-mă că... Dar cum vă numiți?
— Șelli! De fapt mă numesc Panco Nicolov; dar pseudonimul imi e Șelli? Ei? Imi promiteți? Imi promiteți?...
— Voiu vedea, domnule Șelli. Cam nu dispun de timp liber, dar voiu vedea...
— Mulțumesc, vă mulțumesc mult! Iar acum — va trebui să prind pe Alexandrina Z. La revedere, adio! Adresa mea este: „Renaissance” — pentru Șelli! În orice caz vă voiu căuta iar aici! Adio!

— Știi că voi începe curând să scot un hebdomad literar?
— Serios?
— Nici un „serios”! Iată, privește hârtia! Satinată de patruzeci și opt kgr.!

— Dar banii de unde?
— Banii!... Am avut un pogon de pământ în provin-

cie, l-am vândut — iată de unde bani!
— Ești un om ciudat!
— Eu sunt cel mai serios om!
— Dar universitatea?
— Lasă la o parte universitatea — nu va dispărea! Ai ceva, ai ceva gata?
— N'am, dar pot să-ți pregătesc. Cum ai denumit revista?
— „Târnapop”!
— Târnapop?!...
— Da! Vom fi fără milă, fără toleranță! Vom tăia, vom ciopârți, vom desrădăcina — vom pune pe fiecare la locul său! La o parte cu pleava, cu buruienile. Afară, afară din ograda Adevărului, a Artei curate!...

M'am plictisit să citesc în ultimul timp, aproape în toate ziarele, următoarea informație: „Cuptorul de foc”. Sub acest titlu va apare curând în capitală o nouă revistă literară, care va fi redactată de tânărul scriitor Budin Benev. În afară de partea beletristică și literară, vor fi și rubrici speciale despre feminism, mode și toaleta de dame, maniquere, pedicure, etc. Ca supliment al revistei se va redacta periodic și un buletin al bursei de mărfuri, de cambio și efecte, transmisiuni, rulmenți de bile, etc.”.

Câteva zile mai târziu am trecut întâmplător pe la magazinul de fierărie al lui Bucu Benbasat din str. Maria Luiza. Bucu Benbasat — băiat tânăr reamintindu-mi unde l-am cunoscut odată — m'a tras în prăvălie.

— Poștiți, poștiți domnule... am o mare rugămintă către dvs. Veniți de, veniți! Vom bea câte o cafeluță — și atâta! Am intrat.
— Dar ce-i cu marea rugămintă? — întreb eu.
— Ați citit în ziare?
— Ce să citesc?...
— Despre revista „Cuptorul de foc”.
— A, da, da!...
— Ei! eu sunt redactorul!
— D-ta?! Mi se pare că un oarecare scriitor tânăr Budin Benev...
— Hei! Eu sunt acel Budin Benev. Bucu Benbasat, iar în bulgărește Budin Benev!
— Așaaa...
— Mare gheșest, mare afacere va fi, domnule... Mai cu seamă când voi începe cu buletinele de cambio, efecte, rulmenți de bile!...

— Allo? Cine-i? Radi-bușev? O afacere extrem de importantă?... Bine, veniți... Peste puțin timp veni la mine Radibușev, dealfel un om bun și normal, dar, care totuși, nu încetează să ne pi-seze în fiecare an cu câte zece-douăzeci cărțuții: versuri,

nuvele, povestiri, romane și drame. Gâfâind, începu:

— Așcul'a, afacerea-i serioasă! Am început să redactez o antologie amănunțită a scriitorilor bulgari mai de seamă! Vei da ceva, vei da!

Și ascultă! Nici un fel de mediocrități, nici un fel de incapacități! Eu iau parte cu drama „Tramway No. 3”! Nu zâmbi! Iți spun: vor lua parte numai cei mai de seamă! Nici un fel de mediocrități!...

— Și care sunt aceștia?
— Păi... mai întâi eu. Apoi Zahari Noicev, John Svinarov, Perov, Tumbev, Stoiana Imor-

se datorește formarea grupului „Itihad-tereckki” (Unire și Progres) din Dobrogea, care avea rolul de punte între organizația centrală din Turcia și între celelalte din străinătate. Tot acum scoate trei ziare: *Dobrogea Sedasâ* (Vocea Dobrogei), *Teşvik* (Indemnul) și revista pedagogică *Mekteb ve Aile* (Școala și Familia).

Activitatea lui junistă e încă o dovadă — pe lângă versurile sale — de „pan-turkism”-ul său, Niazim interesându-se de soarta tuturor fracțiunilor de gintă turcă.

În 1914 e numit profesor la seminarul musulman din Medgidia, unde cu o mică întrerupere a profesat până la moarte. Dar Crimeia recăpătându și în 1919 independența, Niazim aleargă în peninsula înscriindu-se în rândul tinerilor revoluționari tătari, cari și începuseră a-și administra patria. Aici, e numit revizor școlar al județului *Bagce-Saray* (Semferopol) și ocupă postul de prim redactor al ziarului *Hak-Ses*. Părea că toate frământările sale, toate sacrificiile sale:

Moartea însă, în 1931 pune capăt unei vieți care începuse să devină un chin.

Majoritatea elevilor lui au rămas credincioși testamentului său. Populația tătara nu numai din Dobrogea ci și din Turcia, Crimeia chiar și Polonia, îi e acum adânc recunoscătoare.

Mehmed Niazim a devenit poetul național al tătaraților.

Revista „*Emel Medjmua-sâ*” a adunat într-o broșură „*Sagâş*” (Nostalgie) câteva din poemele sale din care reproducem mai jos una — volum scos cu câteva luni înaintea morții poetului. Incheiem articolul cu un citat din romanul d-lui Ion Valerian, *Cara-Su* carte în care figura lui Niazim e minunat evocată:

„Nu mai pleacă Niazim!... A făcut legământ sacru, de om și musulman că rămâne pentru totdeauna în pământul de aici — plantă cu rădăcina înfiptă în glia dobrogeană — piatră pe care drumeții își vor odihni mădulele obosite — iarbă unduoasă în bătaia vântului! Doar spunea el: „Dobrogea este o femeie ispititoare — acel care a iubit-o nu-și mai găsește liniștea, decât în descompunerea lentă, în afund”.

Acum câteva zile, sufletul lui chinuit a golit de mare necaz câteva sticle „de ași-su”, apă amară, focul i-a sfâșiat măruntaele, ca lui Prometeu... și nici un zeu binevoitor nu i le-a refăcut... Trupul uriaș, făptura blândă, prietenul sincer... și-a încheiat socotelile pământeste, în pacea lui Allah!...

Cine bea apă din Cara-Su!... ..Niazim se cumișise! De acum societatea mahomedană putea fi liniștită... sângele nebun al poetului n'avea s'o mai tulbure!... triburile tătare din Dobrogea, se puteau înfunda în besna ciubucului și a cafelei...tribunul nu avea să le mai tulbure digestia cu viziunea Crâmului verde, patria Tătaraților!...

Niazim omul sfârșise!... pentru poet începu nemurirea!...

Negib Mustegop

tel. Apoi: Tren. Dim.; Ibrus. Pas.; Gav. Grân.; Dan. Van.; Țac. Pâc.; — nici un fel de mediocrități, nici un fel de incapacități!...

In românește de: DIMITRIE N. MINCEV

„*Damian Calfov (1887) ocupă în literatura bulgară contemporană unul din cele mai însemnate locuri. A debutat în primul an după războiul cu SUB CERUL SUDIC (nuvele), după care au apărut: SOȚII (nuvele), COCOȘUL INDIAN (nuvele), TIGRUL (comedie), VÎNĂTORUL MEHADOR (comedie), VULPEA CENUȘIE (comedie), ultima apă rută anul trecut. În ultimii trei ani, Damian Calfov a tipărit trei volume de nuvele: CUNOȘTINTELE VOASTRE, A DOUA TINEREȚE și LUMEA-I ANAPODA care l-am consacrat definitiv ca pe un scriitor modernist.*”

— continuare din pag. III-a —

se datorește formarea grupului „Itihad-tereckki” (Unire și Progres) din Dobrogea, care avea rolul de punte între organizația centrală din Turcia și între celelalte din străinătate. Tot acum scoate trei ziare: *Dobrogea Sedasâ* (Vocea Dobrogei), *Teşvik* (Indemnul) și revista pedagogică *Mekteb ve Aile* (Școala și Familia).

Activitatea lui junistă e încă o dovadă — pe lângă versurile sale — de „pan-turkism”-ul său, Niazim interesându-se de soarta tuturor fracțiunilor de gintă turcă.

În 1914 e numit profesor la seminarul musulman din Medgidia, unde cu o mică întrerupere a profesat până la moarte. Dar Crimeia recăpătându și în 1919 independența, Niazim aleargă în peninsula înscriindu-se în rândul tinerilor revoluționari tătari, cari și începuseră a-și administra patria. Aici, e numit revizor școlar al județului *Bagce-Saray* (Semferopol) și ocupă postul de prim redactor al ziarului *Hak-Ses*. Părea că toate frământările sale, toate sacrificiile sale:

Moartea însă, în 1931 pune capăt unei vieți care începuse să devină un chin.

Majoritatea elevilor lui au rămas credincioși testamentului său. Populația tătara nu numai din Dobrogea ci și din Turcia, Crimeia chiar și Polonia, îi e acum adânc recunoscătoare.

Mehmed Niazim a devenit poetul național al tătaraților.

Revista „*Emel Medjmua-sâ*” a adunat într-o broșură „*Sagâş*” (Nostalgie) câteva din poemele sale din care reproducem mai jos una — volum scos cu câteva luni înaintea morții poetului. Incheiem articolul cu un citat din romanul d-lui Ion Valerian, *Cara-Su* carte în care figura lui Niazim e minunat evocată:

„Nu mai pleacă Niazim!... A făcut legământ sacru, de om și musulman că rămâne pentru totdeauna în pământul de aici — plantă cu rădăcina înfiptă în glia dobrogeană — piatră pe care drumeții își vor odihni mădulele obosite — iarbă unduoasă în bătaia vântului! Doar spunea el: „Dobrogea este o femeie ispititoare — acel care a iubit-o nu-și mai găsește liniștea, decât în descompunerea lentă, în afund”.

Acum câteva zile, sufletul lui chinuit a golit de mare necaz câteva sticle „de ași-su”, apă amară, focul i-a sfâșiat măruntaele, ca lui Prometeu... și nici un zeu binevoitor nu i le-a refăcut... Trupul uriaș, făptura blândă, prietenul sincer... și-a încheiat socotelile pământeste, în pacea lui Allah!...

Cine bea apă din Cara-Su!... ..Niazim se cumișise! De acum societatea mahomedană putea fi liniștită... sângele nebun al poetului n'avea s'o mai tulbure!... triburile tătare din Dobrogea, se puteau înfunda în besna ciubucului și a cafelei...tribunul nu avea să le mai tulbure digestia cu viziunea Crâmului verde, patria Tătaraților!...

Niazim omul sfârșise!... pentru poet începu nemurirea!...

Negib Mustegop

tel. Apoi: Tren. Dim.; Ibrus. Pas.; Gav. Grân.; Dan. Van.; Țac. Pâc.; — nici un fel de mediocrități, nici un fel de incapacități!...

In românește de: DIMITRIE N. MINCEV

— continuare din pag. III-a —

se datorește formarea grupului „Itihad-tereckki” (Unire și Progres) din Dobrogea, care avea rolul de punte între organizația centrală din Turcia și între celelalte din străinătate. Tot acum scoate trei ziare: *Dobrogea Sedasâ* (Vocea Dobrogei), *Teşvik* (Indemnul) și revista pedagogică *Mekteb ve Aile* (Școala și Familia).

Activitatea lui junistă e încă o dovadă — pe lângă versurile sale — de „pan-turkism”-ul său, Niazim interesându-se de soarta tuturor fracțiunilor de gintă turcă.

În 1914 e numit profesor la seminarul musulman din Medgidia, unde cu o mică întrerupere a profesat până la moarte. Dar Crimeia recăpătându și în 1919 independența, Niazim aleargă în peninsula înscriindu-se în rândul tinerilor revoluționari tătari, cari și începuseră a-și administra patria. Aici, e numit revizor școlar al județului *Bagce-Saray* (Semferopol) și ocupă postul de prim redactor al ziarului *Hak-Ses*. Părea că toate frământările sale, toate sacrificiile sale:

Moartea însă, în 1931 pune capăt unei vieți care începuse să devină un chin.

Majoritatea elevilor lui au rămas credincioși testamentului său. Populația tătara nu numai din Dobrogea ci și din Turcia, Crimeia chiar și Polonia, îi e acum adânc recunoscătoare.

Mehmed Niazim a devenit poetul național al tătaraților.

Revista „*Emel Medjmua-sâ*” a adunat într-o broșură „*Sagâş*” (Nostalgie) câteva din poemele sale din care reproducem mai jos una — volum scos cu câteva luni înaintea morții poetului. Incheiem articolul cu un citat din romanul d-lui Ion Valerian, *Cara-Su* carte în care figura lui Niazim e minunat evocată:

„Nu mai pleacă Niazim!... A făcut legământ sacru, de om și musulman că rămâne pentru totdeauna în pământul de aici — plantă cu rădăcina înfiptă în glia dobrogeană — piatră pe care drumeții își vor odihni mădulele obosite — iarbă unduoasă în bătaia vântului! Doar spunea el: „Dobrogea este o femeie ispititoare — acel care a iubit-o nu-și mai găsește liniștea, decât în descompunerea lentă, în afund”.

Acum câteva zile, sufletul lui chinuit a golit de mare necaz câteva sticle „de ași-su”, apă amară, focul i-a sfâșiat măruntaele, ca lui Prometeu... și nici un zeu binevoitor nu i le-a refăcut... Trupul uriaș, făptura blândă, prietenul sincer... și-a încheiat socotelile pământeste, în pacea lui Allah!...

Cine bea apă din Cara-Su!... ..Niazim se cumișise! De acum societatea mahomedană putea fi liniștită... sângele nebun al poetului n'avea s'o mai tulbure!... triburile tătare din Dobrogea, se puteau înfunda în besna ciubucului și a cafelei...tribunul nu avea să le mai tulbure digestia cu viziunea Crâmului verde, patria Tătaraților!...

Niazim omul sfârșise!... pentru poet începu nemurirea!...

Negib Mustegop

tel. Apoi: Tren. Dim.; Ibrus. Pas.; Gav. Grân.; Dan. Van.; Țac. Pâc.; — nici un fel de mediocrități, nici un fel de incapacități!...

In românește de: DIMITRIE N. MINCEV

— continuare din pag. III-a —

se datorește formarea grupului „Itihad-tereckki” (Unire și Progres) din Dobrogea, care avea rolul de punte între organizația centrală din Turcia și între celelalte din străinătate. Tot acum scoate trei ziare: *Dobrogea Sedasâ* (Vocea Dobrogei), *Teşvik* (Indemnul) și revista pedagogică *Mekteb ve Aile* (Școala și Familia).

Activitatea lui junistă e încă o dovadă — pe lângă versurile sale — de „pan-turkism”-ul său, Niazim interesându-se de soarta tuturor fracțiunilor de gintă turcă.

În 1914 e numit profesor la seminarul musulman din Medgidia, unde cu o mică întrerupere a profesat până la moarte. Dar Crimeia recăpătându și în 1919 independența, Niazim aleargă în peninsula înscriindu-se în rândul tinerilor revoluționari tătari, cari și începuseră a-și administra patria. Aici, e numit revizor școlar al județului *Bagce-Saray* (Semferopol) și ocupă postul de prim redactor al ziarului *Hak-Ses*. Părea că toate frământările sale, toate sacrificiile sale:

Moartea însă, în 1931 pune capăt unei vieți care începuse să devină un chin.

Majoritatea elevilor lui au rămas credincioși testamentului său. Populația tătara nu numai din Dobrogea ci și din Turcia, Crimeia chiar și Polonia, îi e acum adânc recunoscătoare.

Mehmed Niazim a devenit poetul național al tătaraților.

Revista „*Emel Medjmua-sâ*” a adunat într-o broșură „*Sagâş*” (Nostalgie) câteva din poemele sale din care reproducem mai jos una — volum scos cu câteva luni înaintea morții poetului. Incheiem articolul cu un citat din romanul d-lui Ion Valerian, *Cara-Su* carte în care figura lui Niazim e minunat evocată:

„Nu mai pleacă Niazim!... A făcut legământ sacru, de om și musulman că rămâne pentru totdeauna în pământul de aici — plantă cu rădăcina înfiptă în glia dobrogeană — piatră pe care drumeții își vor odihni mădulele obosite — iarbă unduoasă în bătaia vântului! Doar spunea el: „Dobrogea este o femeie ispititoare — acel care a iubit-o nu-și mai găsește liniștea, decât în descompunerea lentă, în afund”.

Acum câteva zile, sufletul lui chinuit a golit de mare necaz câteva sticle „de ași-su”, apă amară, focul i-a sfâșiat măruntaele, ca lui Prometeu... și nici un zeu binevoitor nu i le-a refăcut... Trupul uriaș, făptura blândă, prietenul sincer... și-a încheiat socotelile pământeste, în pacea lui Allah!...

Cine bea apă din Cara-Su!... ..Niazim se cumișise! De acum societatea mahomedană putea fi liniștită... sângele nebun al poetului n'avea s'o mai tulbure!... triburile tătare din Dobrogea, se puteau înfunda în besna ciubucului și a cafelei...tribunul nu avea să le mai tulbure digestia cu viziunea Crâmului verde, patria Tătaraților!...

Niazim omul sfârșise!... pentru poet începu nemurirea!...

Negib Mustegop

tel. Apoi: Tren. Dim.; Ibrus. Pas.; Gav. Grân.; Dan. Van.; Țac. Pâc.; — nici un fel de mediocrități, nici un fel de incapacități!...

In românește de: DIMITRIE N. MINCEV

— continuare din pag. III-a —

se datorește formarea grupului „Itihad-tereckki” (Unire și Progres) din Dobrogea, care avea rolul de punte între organizația centrală din Turcia și între celelalte din străinătate. Tot acum scoate trei ziare: *Dobrogea Sedasâ* (Vocea Dobrogei), *Teşvik* (Indemnul) și revista pedagogică *Mekteb ve Aile* (Școala și Familia).

Activitatea lui junistă e încă o dovadă — pe lângă versurile sale — de „pan-turkism”-ul său, Niazim interesându-se de soarta tuturor fracțiunilor de gintă turcă.

În 1914 e numit profesor la seminarul musulman din Medgidia, unde cu o mică întrerupere a profesat până la moarte. Dar Crimeia recăpătându și în 1919 independența, Niazim aleargă în peninsula înscriindu-se în rândul tinerilor revoluționari tătari, cari și începuseră a-și administra patria. Aici, e numit revizor școlar al județului *Bagce-Saray* (Semferopol) și ocupă postul de prim redactor al ziarului *Hak-Ses*. Părea că toate frământările sale, toate sacrificiile sale:

Moartea însă, în 1931 pune capăt unei vieți care începuse să devină un chin.

Majoritatea elevilor lui au rămas credincioși testamentului său. Populația tătara nu numai din Dobrogea ci și din Turcia, Crimeia chiar și Polonia, îi e acum adânc recunoscătoare.

Mehmed Niazim a devenit poetul național al tătaraților.

Revista „*Emel Medjmua-sâ*” a adunat într-o broșură „*Sagâş*” (Nostalgie) câteva din poemele sale din care reproducem mai jos una — volum scos cu câteva luni înaintea morții poetului. Incheiem articolul cu un citat din romanul d-lui Ion Valerian, *Cara-Su* carte în care figura lui Niazim e minunat evocată:

„Nu mai pleacă Niazim!... A făcut legământ sacru, de om și musulman că rămâne pentru totdeauna în pământul de aici — plantă cu rădăcina înfiptă în glia dobrogeană — piatră pe care drumeții își vor odihni mădulele obosite — iarbă unduoasă în bătaia vântului! Doar spunea el: „Dobrogea este o femeie ispititoare — acel care a iubit-o nu-și mai găsește liniștea, decât în descompunerea lentă, în afund”.

Acum câteva zile, sufletul lui chinuit a golit de mare necaz câteva sticle „de ași-su”, apă amară, focul i-a sfâșiat măruntaele, ca lui Prometeu... și nici un zeu binevoitor nu i le-a refăcut... Trupul uriaș, făptura blândă, prietenul sincer... și-a încheiat socotelile pământeste, în pacea lui Allah!...

Cine bea apă din Cara-Su!... ..Niazim se cumișise! De acum societatea mahomedană putea fi liniștită... sângele nebun al poetului n'avea s'o mai tulbure!... triburile tătare din Dobrogea, se puteau înfunda în besna ciubucului și a cafelei...tribunul nu avea să le mai tulbure digestia cu viziunea Crâmului verde, patria Tătaraților!...

Niazim omul sfârșise!... pentru poet începu nemurirea!...

Negib Mustegop

tel. Apoi: Tren. Dim.; Ibrus. Pas.; Gav. Grân.; Dan. Van.; Țac. Pâc.; — nici un fel de mediocrități, nici un fel de incapacități!...

In românește de: DIMITRIE N. MINCEV

— continuare din pag. III-a —

se datorește formarea grupului „Itihad-tereckki” (Unire și Progres) din Dobrogea, care avea rolul de punte între organizația centrală din Turcia și între celelalte din străinătate. Tot acum scoate trei ziare: *Dobrogea Sedasâ* (Vocea Dobrogei), *Teşvik* (Indemnul) și revista pedagogică *Mekteb ve Aile* (Școala și Familia).

Activitatea lui junistă e încă o dovadă — pe lângă versurile sale — de „pan-turkism”-ul său, Niazim interesându-se de soarta tuturor fracțiunilor de gintă turcă.

În 1914 e numit profesor la seminarul musulman din Medgidia, unde cu o mică întrerupere a profesat până la moarte. Dar Crimeia recăpătându și în 1919 independența, Niazim aleargă în peninsula înscriindu-se în rândul tinerilor revoluționari tătari, cari și începuseră a-și administra patria. Aici, e numit revizor școlar al județului *Bagce-Saray* (Semferopol) și ocupă postul de prim redactor al ziarului *Hak-Ses*. Părea că toate frământările sale, toate sacrificiile sale:

Moartea însă, în 1931 pune capăt unei vieți care începuse să devină un chin.

Majoritatea elevilor lui au rămas credincioși testamentului său. Populația tătara nu numai din Dobrogea ci și din Turcia, Crimeia chiar și Polonia, îi e acum adânc recunoscătoare.

Mehmed Niazim a devenit poetul național al tătaraților.

Revista „*Emel Medjmua-sâ*” a adunat într-o broșură „*Sagâş*

FONICA LITERARA

Pericle Martinescu: Adolescenții dela Brașov

Ed. „Adevărul”, București

Indu-mi dat să scriu tocmai în sezonul de toamnă, desromanul d-lui Pericle Martinescu, nu pot face abstracție — cum ne-a obișnuit chiar cronică mai gravă — de aceea ce scris înaintea mea și anume de Pericle d-lor George Călinescu Octav Șuluțiu — ele incitând la cutii direct interesate romanului ceilalți cronicari, după înfrînța noastră — achivându-se din puse sentimentale, etc. dela comentarii...

Di. Octav Șuluțiu a semnat o mică de o violență ce a degețat uneori în pamflet, împotriva d-lui Pericle Martinescu — a fiindcă s'a întâmplat ca dl. Călinescu să fi făcut romanului cronică „favorabilă”. Di. Octav Șuluțiu, abil, mărturisește faptul, că mai la sfârșitul cronicăi. Noi spunem dela început! Așa dar, să afirmă — textual — că dl. Călinescu a adus romanului „laude fără rezervă”. Ceeace-i cu totul și ceeace vom demonstra, când la o parte rândurile limare ale d-lui Călinescu („dănu mă înșală memoria”), să cercăm rezumatul cronicăi sale, pentru facilitarea chestiunii. Astă d-lui să se întreabă dacă autorul ardelean (dl. Pericle Martinescu) e născut în com. Vișoara, județ Constanța), „observă” că romanul este eșit „din viața proaspătă generații de tineri din Brașov” — eu care credeam... vorba d-lui Șuluțiu, că „această nouă tinerie ardeleană este foarte bine înțelesă și cartea este din acest unct de vedere un document”, e informează despre viața literară a provinciei, constată că dl. Călinescu l-a citit pe Poe și Alderlin, face o ocazională psihologie a adolescentului, povestește subiectul (boala d-sale), vorbează din roman pe două din mosculele-i coloane — și cu asta, au dus șapte din cele nouă coloane ale cronicăi, ultimele două, prelungite pe reversul pa-

ginei, fiind exact pe jumătatea celorlalte. În spațiul rămas dl. Călinescu remarcă — în sfârșit — „merite mai substanțiale”... „pagini prea volubile uneori, cu prea multă filosofie sentimentală alteori. În ciuda unor abuzuri verbale (mister latent) stilul e îndemănat, cu tendință spre imagine și vibrație patetică. Realitatea talentului său mi se pare a se găsi în poetica sa, adică în puțința de a ritma, universalizând emoțiile... Avem dar toată îndreptățirea să ne socotim în fața unui scriitor în formare, ale cărui însușiri literare sunt până acum capacitatea emoțională și procesul poetic”.

Clar, edificator — totul redat fără nici o ciuntire interesată. Vedeți d-stră undeva „laude fără rezervă”? Desigur că dl. Călinescu a avut o atitudine binevoitoare, n'a dat spectacol de teribilitate față de niște adolescenți, așa cum a făcut d-l Șuluțiu, ba chiar a cam „scăldat” romanul, dar până la „laude fără rezervă” — e cale lungă.

Ce susține d-l Șuluțiu? Aproape aceleași premise (literare), numai că d-lui să le repetă, le amplifică prin pasagi copioase, le secondează de gratuități le spune pe un ton violent — minus concluzia preopinentalului său, plus câteva rânduri de savuroasă polemică, dsa nefăcând de altfel în tot timpul cronicăi sale, decât să polemizeze cu d-l Călinescu și cu autorul. Ce este „Adolescenții dela Brașov”? — „o carte oripilantă!!” — „ca fond și ca formă un monument de imbecilitate” sau ce mai calea-valea, hârtie bună pentru W. C.! Deși tonul e sigur, totuși d-lui să începe cronică... filosofic: mirându-se. Se miră cum de a putut scrie autorul o așa carte, cum de a publicat-o, pentruca mirându-se de propria-i mirare, să nu se mai mire „până la urmă că autorul a avut slăbiciunea să o creadă bună

de publicat” ci să se mire — mirare cu cântec! — „că s'augăsit câțiva oameni (printre care și dl. Călinescu) în depline facultăți mintale care să o menționeze cu ocazia unui premiu, găsind-o bună de răsplătit”. Dar „să analizăm, argumentând afirmațiile noastre”. Intenția autorului a fost „să ne prezinte o imagine a adolescenței. Vai! jalnică imagine! Am fost și eu adolescent (sic) și mi aduc aminte cu drag de adolescența în tovărășia lui Eugen Ionescu Mircea Grigorescu, Horia Roman... dar să mă pot recunoaște în imbecialitatea (desigur!) lui Bald, mi-ar fi tare greu” — câteva rânduri mai la vale contrazicându-se (ori, vai! — rectificându-se): „Ceeace a urmărit să redea autorul a fost starea de spirit a acestei adolescențe — a unei adolescențe care se identifică după dl. Șuluțiu, cu „turbureala și confuzia” (?), cu ceeace este „superficialitate regretabilă” (?) cu absurditatea, prostia, obrăznicia, vanitatea, înșimțarea, idioata înfumurare (?) — sentimentele și ideile”, așa dar nu o „imagine a adolescenței” în care dl. Șuluțiu să și poată recunoaște inteligența și buna sa creștere, ci o adolescență în care să poți regăsi negativismul, spiritul de frondă, vulgaritatea generației d-lui Șuluțiu (dela „Întoarerea din rai” cetera).

După ce sesizează — abia-abia — „ideea generatoare”, d-lui să fie pornit împotriva cărții, debitează o serie de gratuități umitoare. Așa, d-lui să vede la Bald „o atitudine de ură inverșunată împotriva școlii și a profesorilor” — pe cind atitudinea aceasta îi îndreptată asupra unei anumite școli și asupra anumitor profesori. Un alt exemplu la îndemână avem în Kurt Gerbert și mai ales în personajul d-lui Mircea Eliade, Emilian, asupra căruia dl. Șuluțiu n'a aruncat anatema. Tot alt de gratuită și concluzia d-sale: „Va să zică asta-i adolescența conform părerii lui Pericle Martinescu: ură împotriva școlii și a profesorilor. Proastă înțelegere a vieții” (?). Dar face d-lui să anchetă între elevii d-sale și citească d-lui

orice carte cu adolescenți și va vedea că revolta împotriva școlii e unanimă. Sau „Adolescența lui P. M. e o adolescență hidoasă, canceroasă, lipsită de frumusețe, de avânt, de tot ce-i nobil în om. E trist că autorul n'a găsit în amintirile sale nimic luminos, nimic frumos ca să echilibreze defectele adolescenților săi”. Ba e trist ca un Octav Șuluțiu să falsifice în mod atît de ordinar conținutul romanului. Cum? Adolescenții lui Pericle Martinescu sunt ipsisși de orice etică, de orice avânt? Dar a uitat dl. Șuluțiu sinuciderea lui Dav Murnu (a doua sinucidere „metafizică” în literatura românească, după aceea a lui Pavel Anicet), idealul social al lui Matei, Sergiu, Anghel, aspirațiile tuturor spre o nouă viață, o nouă conduită (indiferent dacă-i bună sau „proastă”), un nou ev, prin scoaterea revistei „Noul Demiurg” — nemiapomenind de tribulațiile lui Horia Baldovin? Totul e însă explicabil, atunci cînd dl. Șuluțiu e apucat de crampe morale, oricît ar fi d-lui de inteligent luîndu-ne înainte și negînd lucrul acesta: „Poți spune, multe rele despre profesori, dar a-i face canații sau inbecili, în seamnă ori a fi tu însuși așa ceva, ori a nu cunoaște sensul cuvintelor”? De prisos, de prisos orice comentarii. E trist că dl. Șuluțiu susține azi arguții de felul acesteia și de felul aceleia cu „atitudinea pătimașă”. Și ne pare cu atât mai rău, cu cît d-lui e autorul aceluia neuitat paragraf din „Ambigen” (scris însă cînd a fost vorba de propria-i piele.)

Ceeace am vrea să mai remarcăm în cronică d-lui Șuluțiu, e tratamentul incalificabil la care a fost supus dl. Pericle Martinescu. Fiind incredințat că Horia Baldovin e însuși autorul — iată cum îl clasifică pe Bald: „Imi permit să categorisesc pe eroul cărții printre cei mai autentici dobitoci care au existat vre-odată” ori dl. Pericle Martinescu dovedește „o meschinărie sufletească jalnică” (plus pleonasmul) sau „Mai sinistră frază de suflet de reptilă, nici nu se poate” (și asta cu

prilejul acelei splendide „răsunări” asupra liceului; băeții din „Bacalaureatul elevului Gerber” o făcuseră și mai lată!) sau tot așa (vreau să spun, cu pleonasm cu tot): „urîfenie sufletească, neechilibrată de nimic bun” ori — alb pe negru — „atitudinea autorului e lipsită de cel mai elementar simț etic” pentruca totuși dl. Șuluțiu s'o facă pe obiectivul și să spună „prietenui Pericle Martinescu pentru care am toată stima!” Să porți „toată stima” — „celui mai autentic dobitoc” — unui om de „o meschinărie jalnică”, unui om cu „suflet de reptilă” — iată toată logica articolului d-lui Șuluțiu.

Și toate acestea fiindcă dl. Șuluțiu e profesor la „Andrei Șaguna”.

Lamentabil!

N'a fost în intenția noastră să „apărăm” cartea d-lui Pericle Martinescu; cu atât mai puțin pe dl. Călinescu. Dacă am dat caracterul unui răspuns, cronică, e fiindcă, spontan, ne-am simțit antrenaji ia aceasta, de nedreptățile prea evidente ale d-lui Șuluțiu. Ar fi fost și jenat din parte ne s'o facem pe avocatul autorului... Pentruca nu cred că dl. Martinescu să nu fi fost atât de lucid ca să nu-și dea seama că a scris o carte slabă, pe care trebuia s'o pună pe foc — vorba d-lui Șuluțiu. De aceea nici nu încerc o cât de simplă analiză. Fiindcă n'ar rezista. Incontestabil că dl. Martinescu are talent, numai faptul că a scris la 22 ani 400 pagini și e de ajuns, dar e atât de inegal, prezintă atâtea influențe, atâtea nesiguranțe — încât subțiriem cu totul la remarcă literare ale d-lui Șuluțiu, prin gestul acesta condamnând mai ales faptul că d-lui să vrea un epigon al lui Mircea Eliade și încă în ceeace are acesta mai sentimental mai leșinat...

Așteptăm o carte cînică dela d-lui Pericle Martinescu.

TEODOR IONESCU

Elegie

Miceasma flocoilor
e și după vestejirea loc —
cum amintirile
pe buzele moșilor,
când flutnă n steșeni
sufletul, — peieteni.

GEORGE VAIDA

MEHMET I. NIAZIM

CUM SUNT EU

La o privire, par a fi un copil fără minte,
La o altă privire — adânc îngândurat.

De cred că-s copil, sburd, sunt vesel
De mă cred matur, mă rușinez de oameni.

Vreau să-mi petrec ziua în risete
Dar dorința, repede mi se spulberă

Căci numai ris, nu-i risetul meu:
El mai rău imi arde sufletul.

In viață am răs puțin în schimb am plins destul!
Doar lacrimile mai mă ușurează.

Simt că inima imi este o șgură;
M'am zăpăcit de tot, nici nu mai știu de ce-s îndurerat.

De unde am luat eu această durere?
Cum sunt eu?

Sunt un copil orfan rămas fără patrie.
Când spun „patrie” — flăcări imi es din inimă.

Nostalgia-i veșnica mea durere.

Din volumul „Segh” (Nostalgii), editura revistei Emel Medjman, nr. 1931.

Bibliografie Dobrogeană

DUROSTOR — cuvinte; fapte; icone — Aurel Al. Negoescu și P. Dimitriu tip. Ionita Cristescu, Colărași 1936, pag. 224, redă insuficient viața celor 20 de ani de stăpînire românească în „Dobrogea Nouă” (jud. Durostor) — totuși o piesă însemnată — ca primă încercare — pentru istoria românească a acestui ținut.

PORTUL CONSTANȚA de Virgil Cotovu, Imprimeria Națională Buc. 1936, pag. 60, un studiu care urmărește evoluția portului în cei 40 ani dela modernizarea lui și analizează nevoile lui acute de azi.

ROMÂNIA ȘI RENĂȘTEREA BULGARĂ de D. N. Mincev, cu patru gravuri în lemn de profesor Marcel Olinescu, Tip „Albania” C-ța 1936, pag. 60, subliniază că „România este nu numai adăpostul spiritului bulgar. Țara Românească e mai mult, e centrul de unde își ia naștere cultura națională bulgară. Această energie a ajutat la câștigarea independenței Bulgariei”.

GREEMENT, MATELOTAJ ȘI MANEVRA AMBARCAȚIUNILOR, de Lt. Gh. Isbănescu, tip „Albania” C-ța 1936, pag. 401, cu o prefață de comandor Al. Constantinescu, comandantul Școlii Navale, — d-n care extragem: „Un manual care poate servi terminologia marinărească. Dar acest manual are o menire și mai importantă: aceea de a servi ca ghid și manual de text pentru marinarii începători și chiar mai vechișori... Marinăria de odinioară, a vellețelor în voia vântului, a poeziei largului și nesfârșitului, fiindăcă nu s'a dispărut cel puțină se manifestă numai în domeniul navigației de plăcere... Manevra complicată a vellețelor, doar din p. d. v. istoric, dacă mai interesează, căpătînd în focal ei importanță manevra antică și rezistența materială spre împărțirea bătrînă...”

TEATRUL ȘCOLAR de Leonida Brăgă, însoțire C-ța, editura „Grai și cugul dobrogean”, tip. „Albania” 1936 pag. 60.

BUCĂȚI ALESE — versuri și proză — din Petru Vulcan, cu o prefață de Al. Gherghel, biblioteca asociației culturale „Cariea sub icăno”, tip. „Albania” C-ța 1936, pag. 68 — o broșură comemorativă apărută sub îngrijirea d-lui I. Tudor cu prilejul împlinirii a 10 ani dela moartea lui Petru Vulcan. Extragem din prefața d-lui Al. Gherghel: „... Dar Petre Vulcan n'a fost numai ziaristul și luptătorul, zi de zi, în frământările dificile de a naționaliza o populație ce trăia încă sub influența fostei dominații turcești. P. V. a fost și un subtil poet. Un prozator de marcă și un incusit mînuitor al condanțului în acel „teatru cu tendințe”, în care înoltele destine ale ncamului, trebuiau neapărat afișate în public... Așa au eșit la iveală un impresionant număr de volume: poezii, epigrame, impresii de călătorie, romane, navele, piese de teatru și studii sociale... Acel ce va scrie, cândva, istoria culturală și literară a Dobrogei, nu va putea trece cu ușurință peste numele și opera lui Petru Vulcan”.

PRESA CONSTANȚEANĂ ÎNTRER FUNCȚIUNILE METROPOLEI DOBROGEI se cheamă eseu d-lui Ion Neicu redactorul ziarului „Dobrogea Jand”. „... Socotind C-ța drept capitală a provinciei dela mare, drept metropolă a Dobrogei, cum i se spune d-robieleu — fără ca ea să fie ceeace învățăm la istorie în școala secundară că era o metropolă în antichitate — ne propunem să cercetăm dacă presa constanțeană a înțeles să fie o presă de metropolă, adică presă dobrogeană... Cele mai multe din publicațiile apărute la C-ța n'au înțeles că ele alcătuiesc o presă pusă în slujba întregii provincii. Ele s'au considerat locale, reducându-și cercul de activitate la viața orășană. Și apoi presa ocazională a făcut greșala de a crede că rolul ei de căpătînie este acela de a face ofițer de informație, de a da știri, însoțind pe al doilea plan îndatorirea de a discuta problemele locale. Azi opăi numai două gazete în mod

regulat, care și-au înțeles rolul: „Dobrogea Jand”, zilnică, a d-lui Const. Sarry și „România dela Mare” săptămînal, redactată de a-l I. Tudor”.

Ion Fățoiu

PANAIT STANCIOV CERNA, Jilet i tvocestvo (Panait Stanciov Cerna. Viata și opera sa), Bazargic 1936 pag. 260. Un volum scris în bulgărește, în care autorul s'a străduit să dea informații cât mai complete asupra vieții și operei lui Panait Cerna. Punctul de vedere al cărții: Panait Cerna e de origine curat bulgară. Un capitol bibliografic încheie studiul. La această bibliografie trebuie de adăugat și cele două articole ale d-lui D. N. Mincev: Panait Cerna ca prozator („Dobrudjanski Glas” Nr. 56, 24 Iulie 1935, Bazargic) și Din corespondența poștului P. S. Cerna („Obzor”, No. 31, 12 Octombrie 1935, Sofia). D. N. M.

In colecția lui ROD NOU va apărea pe lângă TUBERCULOZA d-lui BORIS DEȘLIU — „METANIILE PRIN CHILII” ale d-lui LIUBEN DUMITRU, iar în colecția FESTIVAL — „DISC”-ul d-lui ION AUREL MANOLESCU, — „BĂRAGANUL MEU — DUNAREA MEA — moșile... literare ale d-lui GEORGE DANUBIA și — după câte știm — „RAPSDIA FATALSIMULUI” (ce titlu!) roman — „CETATEA DE FILDEȘ”, poeme, amîndouă scurte de modestul poet silistean, DIMITRIE BATOVA.

Insemnări

REVISTE

MORAVURI LITERARE In Februarie 1935 d-l Traian Marcu publică in Anuarul liceului de băieți din Constanța monografia sa asupra lui Calistrat Hogaș; in luna August ziarul „Credința”, anunță apariția apropiată a cărții d-lui Dim. L. Stăhiescu: „Calistrat Hogaș, viața și opera lui”. Sototind „Credința” de „bună credință” — d. Traian Marcu îi trimite anuarul in care se afla lucrarea d-sale, convins că ziarul încearcă reabilitarea memoriei și operei lui Hogaș.

Dar vâlva „Credinței” era doar o reclamă pentru cartea d-lui Stăhiescu, de aceea anuarul nu s'a bucurat de nici o recenzie in ceea ce privește lucrarea despre Hogaș ci doar de o însemnare a „jintarului” despre însemnătaea anuarelor și nici un rând despre însemnătaea lucrării d-lui Marcu! In schimb, studiul a fost cunoscut — prin intermediul amicilor săi dela „Credința”? — de d-l Stăhiescu și d-sa și-a completat cunoștințele într'un mod tardiv și lipsit de conștiință literară, neindicând sursa completărilor d-sale. Și fată ce ne face să afirmăm lucrul acesta. (In privința banușii noastre că anuarul a fost trimis d-lui Stăhiescu de către domniul dela „Credința” — și împrejurările de mai sus pledează pentru aceasta — rămâne să ne răspundă d. Petru Manoliu).

Cartea d-lui Stăhiescu, in August, se afla sub tipar. Primele coale erau culese și evident, nu li se mai puteau aduce modificări, de o pagină, două, cât necesitas rectificările pe care le-a făcut la sfârșitul cărții.

Ei bine, in aceste prime pagini lipsa de informație a autorului este prea evidentă pentru orice cunoscător al operei lui C. Hogaș.

D. Stăhiescu s'a apucat să facă un studiu critic, fără să știe măcar numărul edițiilor cărților, prima formă de redactare, locul și data apariției. In pagina 17 d. Stăhiescu scrie că Hogaș și-a publicat pentru prima oară „amintirile” in „Arhiva” lui Xenopol (1893), pentruca in „Adaos la bibliografie” (pag. 91) să rectifice candid:

„Calistrat Hogaș și-a publicat pentru întâia oară Amintirile sale de călătorie in revista „Asachi” pe care o redacta la Piatra N. (1833). Aceste articole au fost republicate, mai târziu, in „Arhiva” dela Iaji (1893) deși in tot cursul lucrării, d-l Stăhiescu citează mereu revista „Asachi”.

Desigur că d. Stăhiescu nici-cind n'a avut in mână această revistă, căci altfel ar fi fost imposibil să nu fi dat peste prima formă a „amintirilor” pe care o menționează la „adaos”. Și e cu atât mai ciudat, cu cât d-sa invocă concursul familiei lui Hogaș, la lucrarea d-sale Lectorile însă stau astfel. D-l Stăhiescu, cunoscând toate acestea din lucrarea d-lui Traian Marcu, (prin intermediul d-lui Petru Manoliu sau nu) le-a trecut la acel inexplicabil „adaos” — împreună și cu un înșelător din studiul d-lui Marcu (Peneș Potâmpilor „Viața și opera lui Calistrat Hogaș” Tecuci, 1925) iar să menționeze sursa de informație. Procedul acesta s'ar putea judeca pe bazele justiției. Nu mai vorbim de înșelăciunile d-lui Stăhiescu, sub orice critică.

Quia student dela litera, ar fi făcut țara indoaie o monografie incomparabilă cu cea a d-lui Stăhiescu. Și in cazul acesta și „Cartea Românească” ar fi putut publica o lucrare deosebită de bună. Aceasta însă nu s'a întâmplat, că d-l Stăhiescu și d. Petru Manoliu, se pot exclude dela răspunsul pe care îl dăduseră d-lui Traian Marcu.

DOBROGEA LA RADIO

Zilele trecute am avut prilejul să-l ascultăm la radio pe d-nii Sassu și Mugur, vorbind despre Dobrogea. Dacă ne-a bucurat interesul ce s'a arătat provinciei noastre, am fost în schimb desilusionați de cele două conferințe. D-l Sassu a făcut o lecție de istorie pentru clasa IV-a primară, iar d-l Mugur a transmis urletul geamandurii în întreaga țară. De aceea ne face plăcere să cităm rîndurile d-lui Al. Gherghel, în privința felului cum s'a înțeles să fie prezentată Dobrogea; „Dacă nu mă înșel d. Mugur a spus ceva și despre origina Constanței. N'ar fi fost de mirare. Fiindcă și văsuitorii pot istorisi ceva despre Tomis, Ovidiu și chiar despre legenda „lănei de aur”. Aceia ce știu însă sigur, e că d. conferențiar, ignorind **complet** mișcarea culturală din Constanța, s'a mulțumit să ne redea câteva corui școlărești... Imi închipui că nu astea reprezentau pentru toți ascultătorii din toate unghiurile țării, caracteristicile aspecte ale Constanței și Dobrogei”. Și cu drept cuvânt. Orice român vorbind despre Dobrogea, se simte îndreptățit să facă literatură, să se extazieze în fața „infințului mării” și în fața „pitorescului conglomerat de nașuni”.

Deschideți d-stră o monografie a Constanței și nu veți găsi un capitol închinat mișcării culturale de aici. Luați ziarele din Capitală și veți citi cum strigă guvernului să se trimită vagoane cu cărți în „provincia asta analfabată”. O situație contra căreia noi, cei de aici, trebuie să protestăm, arătând lucrurile în lumina lor adevărată. D-l Sassu mai bine ne spunea când ar de gând să ciadaască acel „palat cultural” in jurul căruia făcuse mare vâlva, d-l primar când va rezolva odată simulacrii de bibliotecă și muzeu regional. Ne ar fi făcut plăcere să auzim că promisiunea de astă vară a d-lui inuleț (reinstaurarea monumentului dela Adam Clisi) a devenit hotărâre fermă, ori d-l Ion Marin Sadoveanu să fi declarat că are de gând să se ocupe și despre un teatru de Est, și anume de anul dobrogean.

Tot așa ar fi putut fi invitat să vorbească d-l C. Brătescu, directorul „Analelor Dobrogei” in legătura cu înființarea unei facultăți de științe naturale in institutul zoologic dela Agigea al răsăritului prof. Ion Burcea, despre inflația unei Universități Dobrogeane de vară. Caci despre realizările neoficiale, despre realizările făcute in anonimat și cu sacrificii și de z-l Sassu și Mugur nu vor fi înclodată să vorbească R. L. SCU

D-l Al. Jordan a retipărit sinteza frământărilor românilor ardeleni a lui Al. Odobescu „Moșii” însoțind-o de un studiu introductiv „Viața și scrierile lui Al. Odobescu”, urmat și el de „Bibliografia scrierilor lui Al. Odobescu” — o carte care inlețește considerabil o eventuală monografie a autorului „Pseudokinetikos”.

Ioan Cotovu (1836 — 1896) și Luca Oancea (1879 — 1892) își au, in stârșit, monumentele lor in Hârșova — unul in amintirea celui ce a dăscălit 13 generații, celălalt pentru fostul gospodar al Hârșovei și jud. Constanța.

Ilie Nicolau, profesor la destiințul gimnaziu din Hârșova „Marele Voevod Mihai” a murit. Preot, avocat și profesor, pentru calitățile lui sufletești a fost ales și primar. Hârșova pierde unul din rarii săi intelectuali.

Aflăm că d. GEORGE VAIDA, actualmente sublocotenent in garnizoana din Medgidia și prieten literar cu d. M. CHIRNOAGĂ, ȘT. BACIU și toți ceilalți dela regretata „FRIZE”, lucrează la un ciclu de poeme — „CALM EXTERIOR”.

O **CONDIȚIE** indispensabilă pentru existența unei culturi, este discutarea ei. O cultură despre care nu se vorbește, poate fi superbă, eternă, superlativă din toate punctele de vedere, dar vorba lui Cașavencu, nu există... O cultură începe să existe cu adevărat din momentul in care începe discutarea ei. Prin discuție ia cunoștința de sine. Cultura românească a luat cunoștința de sine, înția dată prin „Junimea”. Azi încearcă a lua cunoștința de sine a doua oară...

MUZICĂ și POFESIE anunță că la soc. comp. români se lucrează la întocmirea unei antologii de muzică populară românească, care imprimându-se pe plăci de gramofon, să poată fi din nou difuzată în țară și străinat te. Pina în prezent, s'a cules un vast material din mai toate județele țării. **Nu-mai din Dobrogea întreagă nu s'a cules nimic și după cum ne spune anunțul, nici nu se prevede lucrul acesta in planul antologiei. Totuși in Dobrogea există un interesant și pitoresc folklor muzical. Studiul d-lui Emil Riegler Dinu („Anale Dobrogei” anul IX, vol. I) e revelator. Propunem societății comp. rom. să cerceteze și satelz năstire căci nu vor fi desilusionați...** I. F.

ROB NOU — revista tânărului poet silistean Liuben Dumitru, va reapare la 1 Ianuarie 1937 tot în formatul „Biletelor de papagal”, 16 pagini, culori, clișee, etc. Va fi scrisă numai de scriitorii provinciali — din toate ținuturile.

REDACȚIA (și administrația) și-a schimbat adresa: **Constanța, strada Marțianuș 77.**

INĂLTĂAREA, director Ovid. Densușianu. Dl. Al. Popescu-Telega scrie despre „Uciderea scriitorilor in Spania sovietică”, pe care autorul i-a cunoscut personal.

— „Cind l-am auzit prima dată, Ramiro de Maetru desvolta tema că, într'o ordine firească, in societate ar trebui să meargă înainte Don Quijote, iar Sancho Panza in urmă. Azi Sancho Panza merge înainte... Leacul impotriva răsturnării ce se prevedea era, după Ramiro de Maetru, să meargă in frunte Don Quijote, cu alte cuvinte spiritul să aibă întâietate asupra materiei”. Interesantă **REVISTA ENCICLOPEDICĂ** (?) a d-lui Ioan Corbu din Cluj, ultimul epigon al grafiei etimologice de pe plaiurile noastre. Cu revista părintelui Radu Crișan, ne-am întâlnit prima dată, acum patru ani. De atunci, de cite ori imi cad in mină **ORIENTĂRILE**, mă întreb: cind va scoate păr. Crișan „Veacul uniformelor” in volum? **DA și NU**. Trebuie poezia să fie morală? — se întreabă d-nii Dan Smintănescu și Paul Lahovary, in cazul lui Tudor Arghezi. Da, răspunde primul, nu ultimul. De partea cui este dreptatea? De partea amindurora sau, tot una, de partea niciunuia... Noi știm că versurile unui poet, nu pot fi modificate decit de el. O singură dată s'a întâmplat ca, in literatura noastră, cineva să „perfectioneze” versurile unui poet. Cine-i caraghiosul care utilizează amendarea lui Mihail Dragomirescu la **CEFEREUL?** Ziarul de provincie este un fapt de cultură. Iată primul lucru care trebuie strigat pretutindeni și pretutindeni impus” — Eugen Cialic, in **PĂMINTUL NOSTRU**, IV, 31, 34 și 35. Dl. G. Bezveconăi publică o monografie a Chișinăului. Dl. Tudose Drăcea ne a trimis cronicile sale literare din **GAZETA BUCOVINENILOR** a d-lui Gr. D. Grecul. Ale noastre păreri de rău. **VIAȚA BASARABIEI** (V, 7, 8, 9, 10) închină un număr in întregime lui Ion Pelivan din „Slatul Țării”. **GLASUL STRĂMOȘESC**, III. **SUFLET NOU**, revista satului bănațean, apare in com. Comșoșul-Mare (jud. Timiș Torontal). Remarcăm: Andrei Balan (redactor), Aurel Bugariu, Romul Fabian, Paul Brădișteanu, Gh. Atanasiu, „Scriem din dragoste față de țărânie și scriem pentrucă respectăm satul și-i vrem înălțarea”. **ICONAR** II, 1-2, mustește de poezie iscalită de Mircea Străinul, George Drumur, Yvonne Rosignou și Neculai Pavel. **PLAURI SĂCELENE**, a apărut pe lunile August și Septembrie. Redăm deocamdată, cartea de vizită a revistei d-lui Victor Tudoran: „Dorim a contribui cu toată puterea noastră de muncă, la ridicarea meleagurilor mocânești, făcind cunoscut trecutul, redând prezentul și căutind a limpesi viitorul, situindu-ne între revistele regionale ale țării”. **GAZETA CĂRȚILOR**, prin pana directorului ei, adaugă o contribuție inedită la sărbătorirea lui Ion Pelivan, și un studiu al d-lui Minceva: „Raporturile spirituale române bulgare in secolul XIX”. Restul se confundă cu Neamul Românesc și Cuget Clar. **REVISTA CURSURILOR și CONFERINȚELOR**. Fondator d-l C. Preduț. Publica citeva conferințe mai mult sau mai puțin interesante și cursurile d-lui Iorga dela Academia Comercială. Pina acum revista nu-și justifică nici prețul. Și totuși ce ar putea deveni revista aceasta dacă și ar selecta materialul. Ar fi in mina oricărui student. Ag...

ROMINI DELA MARE ar deveni un organ popular dacă nu și-ar serpușele intelectualilor săi, sub zălamului. Căci nu înțeleg cum se permite unui oarecui „ciorbar” să batjocorească unui dintre fondatorii și penenșii colaboratori ai ziarului nu înțelegem politica redacției, publicând articolul un domn pentru a căru gust a acceptat să piardă colaborări mai prețioase — face comentariu (truisme) in însăși zăful articolului, făcându-l „curat” imbecil. Tratatamentul e mai mult decurios. R. d. M. trebuie să inoteze cu certurile astea sterile, personale. Deoarece R. d. M. a devenit inutilă. Și e păcat de pân ei alb. **CRONICA DOBROGEANA**, I, 1-6, director Al. I. Demetriadi. In general bine scris. Am opinia pentru permanentizarea paginii literare. **GRAIU DOBROGEI** din Medgidia nedesilusionat pentru multă vreme, dacă nu pentru totdeauna. Lepănatuți, sentimentalisme, bolintini ade, etc., de cea mai proastă calitate. Să dăm citeva mostre, ca să nu fie cu supărare. Din No. 1 **Ți-ajunge cât ai suferit** **Termină de acum cu chinul** **Urâste tot ce-ai iubit** **Și înfrățește-te (!) cu vinul.**

Din Nr. 2: **De pe pământ, un tânăr privește** (la o stea) **E palid, cu plete și totuși zîmbește** (!)

Șoapte de amor încet, el îi spune **Și'n ochi i s'a aprind dorința nebune.** (după stea)

Din Nr. 3: **Vino noapte adorată** **Te aștept, cu atita dor!** **Vino noapte instelată** **Să-mi dai visuri de amor!**

De aaaaaaammmmmoooooooooooooooooooo
Și proză: „Apreciatul publicist D. N. Minceva, ne trimite un mic mănunchiu de scrieri, asemănător unui buchet de flori, cu parfum îmbătător”. **MARE A** d-lui V. Burlan pare să fie un curajos organ de luptă închinat marinarilor civili din țară. **TUNA** (Dunărea) foaia tinerețului torc, ar face utile servicii, informindu-ne de mișcarea literară torcească din Dobrogea ori din Istanbul, pagina românească fiind pînă acum ininteresantă. **SEMINATORUL ROMIN**, IV, 96-98, ne place cind publică literatură și ne repugnă cind se ceartă pe 4 pagini cu **ȚARA LUI MIRCEA** „confratele” său, tot din Silistra. Credem că presa dobrogeană a scăpat de calamitatea polemiciilor personale, deci inutile. **DOBROGEA JUNĂ** deși la o vîrstă de 32 de ani, crează pentru un ziar de provincie (și încă in Dobrogea!) constituit o vîrstă maturoalemică — și deși „Numai la mine, de cind așa lung opozisic estem, un haina vechiu pacem un nou, toarcem dos fasa, un crac pacem un mineca, un mineca pacem un guler și așa ichiama ai pacot un haina nou” — totuși apare inviorată de citeva colaborări tinerești. Tehnica însă lasă mult, mult de dorit... Ceeace azi e un fapt dintre cele mai importante pentru un ziar care și cunoaște interesele. In Dobrogea mai apar următoarele publicații: **Dacia** (ziar), **Marea Neagră** (ziar), **Marea Noastră** (revistă), **Orizontul Maritim** (revistă), **Curentul Dobrogean** (ziar), **Justiția Dobrogei** (revistă), **Tomis** (revistă), **Dobrogea corporatistă** (ziar), **Țăranul Român** (ziar Tulcea), **Festival** (revistă Silistra), **Romnul** (ziar Silistra), **Legionarii** (ziar Bazarigic) **Junimea Dobrogeană** (revistă Silistra), **Licăriri** (revistă, comuna Kanipe of. Sarsăniar, Durostor), **Farul** (ziar) **Corul** (ziar), etc.

REVISTA DOBROGEANA
T. I.